

Павлова С.О.

Критеріальна система визначення рівнів сформованості оцінювальної компетентності вчителів початкових класів

Павлова Світлана Олегівна,

завідувач обласного науково-методичного центру моніторингових досліджень якості освіти
КЗ “Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти” ЗОР, м. Запоріжжя, Україна

Анотація. У статті визначено сутність поняття “оцінювальна компетентність вчителів початкових класів”; виокремлено її основні компоненти, критерії, показники та рівні розвитку в педагогів школи I ступеня у системі післядипломної педагогічної освіти України.

Ключові слова: оцінювальна компетентність, педагогічні критерії, рівні, показники

Світовий вибір України позначається на її прагненні подолати бар'єри у вітчизняній і європейській освітніх системах, наблизитися до продуктивних надбань у цій галузі. Питанням якості освіти у цілому та якості загальної середньої освіти сьогодні приділяється значна увага як з боку вчених, методистів, учителів-практиків, так і управлінців різних рівнів і структур. Відносно сфери освіти якість можна тлумачити як певний визначений нормативний рівень, стандарт, якому має відповідати кінцева продукція даної системи, тобто випускник школи. Сучасні програми з предметів початкової школи передбачають презентацію обов'язкових результатів у формі предметних компетентностей її випускників. Компетентнісний підхід у навчанні молодших школярів охоплює не лише оновлення змісту, методів і форм навчання, а й переосмислення вимог до контрольної діяльності вчителів початкових класів.

Компетентнісна професійна освіта зорієнтована на досягнення особистістю конкретних навчальних результатів: знань, умінь, навичок, формування ставлень, набуття індивідуального досвіду, інтеграція яких дозволяє розв'язувати задачі певного класу, бути готовим діяти у визначених вимогами професії ситуаціях. В умовах оновлення національної освіти післядипломна педагогічна освіта розв'язує завдання, пов'язані з професійним розвитком педагогічних працівників. До того ж різними дослідженнями з'ясовано, що близько третини вчителів мають низький рівень професійної компетентності, більше половини – середній, і лише 10-15% – високий. Недостатність академічної та професійної компетентності вчителів обумовлюється такими аргументами: вчитель знаходиться під тиском зростання посередності; не має мотивації для подальшого професійного зростання; впевнений, що успіху можна досягти лише в інших галузях діяльності; важко сприймає оцінку своїх недоліків; вважає, що досяг власної “біологічної компетентності”, тобто навичок автоматичного самотворення власного життя і розвитку [10, с. 66].

Мета статті полягає у визначенні основних компонентів, критеріїв, показників і рівнів сформованості оцінювальної компетентності вчителів початкових класів у системі післядипломної педагогічної освіти.

Дослідженням компетентності займалися зарубіжні й вітчизняні науковці: В. Адольф, Н. Бібік, В. Бондар, В. Введенський, М. Коломієць, А. Орлов, О. Онопрієнко, О. Савченко, Ш. Амонашвілі та ін. Сьогодні до кінця невизначеним є поняття “дидактична компетентність”. Велика кількість досліджень в педагогіці з

питань оцінювання, діагностики, відстеження, контролю, моніторингу розглядають цю проблему під кутом організації навчально-виховного процесу в школі, зокрема процесу контролю й оцінювання навчальної діяльності учнів.

У якості основних елементів педагогічної компетентності Г. Єльнікова визначає дидактичну компетентність учителя як “поєднання дидактичних знань та особистісних якостей і здібностей учителя в його самостійній практичній діяльності щодо організації процесу здобування та активного засвоєння учнями соціального досвіду шляхом моделювання й реалізації дидактичного процесу, структурування навчальної інформації та пізнавальної активності учнів для формування їх життєвих компетенцій на засадах закономірностей і принципів навчання” [9, с. 218]. Фахівці зауважують, що існує обмежене коло досліджень з проблем дидактичної підготовки учителя. При чому, відсутні однозначні трактування сутності цього процесу і його компонентів, не розглядаються механізми формування й розвитку дидактичної підготовки. Важливим компонентом професійно-педагогічної діяльності вчителя є розвиток його дидактичних умінь, у тому числі розвиток оцінювальної компетентності.

У дефініції “оцінювальна компетентність” ключовим є слово “компетентність”, яке має найбільше змістове навантаження. Аналіз наукових досліджень із проблем компетентності підтверджує трактування поняття “компетентність” у широкому й вузькому значенні. У широкому значенні компетентність – це ступінь зрілості людини, що передбачає певний рівень психічного розвитку особистості та дає їй змогу успішно функціонувати в суспільстві.

У вузькому значенні компетентність – це ступінь готовності та здатності особистості ввійти в діяльність і продуктивно здійснювати її з урахуванням ціннісного ставлення до останньої.

Компетентність частіше визначають як поєднання психічних якостей, як психічний стан, який дозволяє діяти самостійно і відповідально (дієва компетентність), як володіння людиною здатністю і умінням виконувати певні трудові функції [6, с. 23]. Очевидно, що сутність поняття “компетентність” розглядається в контексті питань цільового призначення. Порівнюючи цілі вищої й післядипломної педагогічної освіти, С.Г. Молчанов констатує, що вищі навчальні педагогічні заклади несуть відповідальність за засвоєння історично складених, сталих професійних знань і умінь, а інститути післядипломної педагогічної освіти

– за засвоєння актуальних та інноваційних професійних компетенцій [7, с. 3-7].

Контексті нашого дослідження важливим є визначення сутності поняття “професійна компетентність” учителя, яке ми розуміємо як єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності.

Оцінювання навчальних досягнень молодших школярів за 12-бальною системою в умовах посилення практичної спрямованості навчання, залучення особистого досвіду школярів, оволодіння вміннями в нових ситуаціях ставить перед вчителем початкових класів завдання щодо застосування особистісно-діяльнісного виміру результатів навчання кожного учня. Ефективність упровадження в початковій школі нової системи оцінювання залежить від сформованої оцінювальної компетентності педагога. Нові тенденції розвитку вітчизняної освіти вимагають обов'язкового їх втілення у дидактичну підготовку педагогів початкової школи у системі післядипломної педагогічної освіти.

У словниках поняття “оцінювання” розглядається з декількох сторін: оцінювання (assessment) – процес отримання інформації, яка використовується для прийняття рішення, що стосуються учнів; оцінювання (evaluation) – процес прийняття ціннісних суджень щодо цінності учнівських досягнень [11].

У контексті дослідження розглядаємо оцінювання як судження про рівень учнівських досягнень. Об'єктом контролю і оцінювання у сучасній початковій школі є навчальні досягнення учнів, які виявляються у предметних компетентностях, що визначені програмою з кожного предмета. Контроль за навчальними досягненнями молодших школярів забезпечує зворотній зв'язок між учителем і учнями. Змістом контролю є виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень учнів, які структуровані в програмах, і представлені у вимогах до здійснення контролю й оцінювання за предметами. Об'єктами контролю в процесі початкового навчання визначено предметні компетентності: знання про предмети і явища навколишнього світу, взаємозв'язки і відношення між ними; вміння та навички застосовувати засвоєні знання; досвід творчої діяльності; ціннісні ставлення.

Основними функціями контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів є: мотиваційна, діагностувальна, коригувальна, прогностична, навчально-перевірвальна, розвивальна, виховна.

На підставі вищевикладеного даємо визначення оцінювальної компетентності як складової дидактичної компетентності. На нашу думку, оцінювальна компетентність учителя початкових класів – складна інтегральна професійна якість, що характеризується систематичним, своєчасним, об'єктивним, дієвим, методично різноманітним визначенням рівня особистих досягнень учнів за виявленими предметними компетентностями з урахуванням індивідуальних особливостей школярів в умовах багатопредметності.

Виявити рівень сформованості оцінювальної компетентності вчителів початкових класів можна завдяки критеріальному підходу. Оцінювальна компетентність вчителя початкових класів забезпечується сформованістю її складових. Так, в структурі оцінювальної компетентності вчителя початкових класів виок-

ремлюємо такі компоненти: мотиваційно-екзистенціальний, когнітивно-процесуальний, рефлексивно-регулятивний.

Мотиваційно-екзистенціальний компонент виявляється в позитивному ставленні вчителя початкових класів до педагогічної діяльності в цілому, усвідомленні вчителем впливу оцінки на процес формування особистості школяра та відповідальності за його результат, а також значенні оцінювального компоненту у власній професійній діяльності, наявності інтересу до оцінювальної діяльності, прийнятті позиції оцінювача як особистісно значущої, прагненні оволодіти методиками оцінювання навчальних досягнень учнів з метою набуття молодшим школярем статусу суб'єктності та підвищення якості навчального процесу.

Когнітивно-процесуальний компонент представлений повнотою, глибиною, системністю, усвідомленістю педагогічних знань нормативних документів і базових понять про сутність, логіку, функції, структуру, форми, види, критерії, нормативи, норми оцінювання та методику його здійснення. Крім того, когнітивно-процесуальний компонент оцінювальної компетентності вчителя становлять уміння контролювати й оцінювати не тільки результати, але й процесуальний складник навчальної роботи (спосіб виконання), поєднуючи різні форми та види оцінок, при цьому урахуовуючи рівень пізнавальної самостійності учнів, культуру праці.

Рефлексивно-регулятивний компонент полягає в усвідомленні викладачем значимості оцінювальних умінь в оцінювальній діяльності; в умінні свідомо контролювати результати своєї оцінювальної діяльності і рівень власного розвитку, особистісних досягнень; у сформованості таких якостей і властивостей як креативність, ініціативність, націленість на співробітництво, співтворчість, схильність до самоаналізу. Рефлексивно-регулятивний компонент є каталізатором самопізнання, професійного зростання, удосконалювання майстерності, творчої діяльності й формуванням індивідуального стилю роботи.

Визначення сформованості оцінювальної компетентності вчителя початкових класів здійснюється за критеріями. Вибір критеріїв оцінювання залишається складним і досить суперечливим питанням педагогічної теорії та практики. Поняття “критерій” (від латинської *critērium*, яке зводиться до грецької *κριτήριον* – здатність розрізнення; *засіб судження, мірило*, пов'язаного з грецькою *κρίνω* – розділяю, розрізняю) – мірило, вимоги, випробування для визначення або оцінки людини, предмета, явища; ознака, взята за основу класифікації [4, с. 123].

Критеріями розвитку оцінювальної компетентності вчителя є такі її розпізнавальні ознаки, на основі яких оцінюється міра її сформованості. А це означає, що критерії розвитку оцінювальної компетентності мають відповідати компонентам, які детально розглянуто напередодні, відображати її суттєві характеристики, бути достатніми для визначення сформованості означеного інтегрального утворення. З огляду на особливості кожного компонента, відповідні їм критерії розкривають: мотиваційний критерій – рівень сформованості професійної спрямованості; екзистенціальний критерій – рівень вільного вибору найбільш оп-

тимальних форм і видів оцінювання; когнітивний критерій – рівень педагогічних знань про норми оцінювання й методика його здійснення; технологічний критерій – рівень володіння сучасними педагогічними технологіями оцінювання; рефлексивний критерій – рівень здатності особистості до самоконтролю та самооцінки; регулятивний критерій – рівень вміння використовувати оптимальні способи самовдосконалення в оцінювальній діяльності.

Показники кожного критерію визначені нами на підставі сутності відповідного компонента оцінювальної компетентності вчителя початкових класів.

Отже, за мотиваційним критерієм показниками є: розуміння призначення, місії вчителя початкових класів; самоосвіта у професійно-педагогічній діяльності, у тому числі, розвиток оцінювальної компетентності; мотивація досягнення успіху в педагогічній діяльності.

Показниками екзистенціального критерію є: любов до дітей, гуманність; професійна інтуїція; вміння обрати оптимальну форму й вид оцінювання; усвідомлення вчителем початкових класів впливу оцінки на процес формування особистості школяра та відповідальності за результат педагогічного оцінювання.

До показників когнітивного критерію відносимо наявність системи знань про норми оцінювання; знань методик здійснення оцінювання на підставі особистісно орієнтованого і компетентнісного підходів.

За технологічним критерієм показниками є адекватне, об'єктивне оцінювання результатів навчальних досягнень молодших школярів; зменшення “предметоцентрування” й орієнтація навчального процесу на формування компетентностей через оцінювання учнівської праці.

Показниками рефлексивного критерію є його складові: здатність адекватно визначати рівень розвитку оцінювальної компетентності; відповідність професійного посадового статусу (місця серед інших вчителів) індивідуально-особистісним якостям; вміння аналізувати, об'єктивно оцінювати професійну діяльність; схильність до емпатії, гнучкості, емоційної привабливості.

За регулятивним критерієм сформованість оцінювальної компетентності визначається на підставі таких показників: критичність мислення, уміння виявляти утруднення і визначати способи вдосконалення в оцінюванні; уміння коригувати власні недоліки; ініціативність, мобільність, самостійність щодо прийняття рішень; побудова власної стратегії професійного зростання.

На підставі визначених компонентів, критеріїв і показників необхідно визначити рівні сформованості оцінювальної компетентності вчителя початкових класів. Зокрема Г. Ковальчук виділяє критерії результативності педагогічної діяльності викладача за п'ятьма рівнями професійної компетентності, а саме дуже низький (репродуктивний), низький (адаптивний), середній (локально-моделюючий), високий (системно-моделюючий), дуже високий (творчий) [10, с. 77]. П'ять психологічних рівнів на шляху до професіоналізму також визначає А. Маркова: допрофесіоналізм, професіоналізм, суперпрофесіоналізм, непрофесіоналізм, післяпрофесіоналізм [6, с. 77]. Три рівні професійної компетентності педагогів пропонує

В. Веденський: вузький – сформованість необхідної операційної компетентності, достатній – сформованість операційних і ключових компетентностей (крім базової), широкий – сформованість операційних, ключових та базових компетентностей [2, с. 52]. Під час дослідження структури педагогічної діяльності Н. Кузьміна виділила в ній такі рівні [8], як: репродуктивний (педагог навчає того, що знає і як знає); адаптивний (учитель не тільки передає інформацію, але й трансформує її відносно особливостей об'єкта); локально-моделювальний (не тільки передає інформацію, але і моделює процес); системно-моделювальний знання і поведінку (учитель вміє моделювати систему діяльності, формуючи систему знань з предмета, а також моделює систему діяльності, формуючи поведінку учнів. З урахуванням критеріїв результативності педагогічної діяльності В. Пуцов, С. Крисюк, А. Воловиченко та ін виділяють трирівневу шкалу професійної компетентності вчителів (високий рівень творчості та педагогічної майстерності; середній, характерний для найбільшої групи вчителів; низький) [8].

У наукових працях Ю.А. Конражевського визначено такі шляхи переходу з рівня на рівень: ускладнення розвитку елементів, що приводять до ускладнення структури; створення більш досконалої системи відносин між елементами; одночасне удосконалення елементів і структури [5].

У ході констатувальної діагностики ми дотримувалися трирівневої шкали, що охоплювала оптимальний, допустимий і адаптивний рівні. Кожний виділений нами рівень містить специфічні описові характеристики оцінювальної компетентності вчителів початкових класів.

Оптимальний рівень – сформовані всі компоненти оцінювальної компетентності: вчитель орієнтує навчально-виховний процес на формування компетентностей через оцінювання учнівської праці. Має високий рівень теоретичних знань і умінь, а також високий рівень володіння методикою оцінювання учнів на підставі особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів. Володіє прийомами особистісного самовираження та саморозвитку, засобами протистояння професійним деформаціям особистості. У педагога наявні стійкі позитивні результати навчання. Він ініціативний, мобільний, самостійний у прийнятті рішень.

Допустимий рівень – сформовані на достатньому рівні основні компоненти оцінювальної компетентності. У вчителя переважають традиційні методи і прийоми навчально-пізнавальної діяльності та контролю знань; наявні усвідомлені критерії оцінювання цих результатів і вміння застосувати їх у практичній діяльності; систематично здійснюється діагностика й аналіз власної педагогічної діяльності щодо об'єктивного оцінювання учнів; частково схильний до емпатії, гнучкості. У вчителя наявні більшою мірою позитивні результати навчання.

Адаптивний рівень – сформовані на середньому (низькому) рівні компоненти оцінювальної компетентності. Професійна мотивація нестійка, педагог не вміє обрати оптимальну форму й вид оцінювання; поверхово орієнтується в доцільності використання педагогічних технологій. Ситуаційно аналізує власну педагогічну діяльність в оцінюванні учнів, його само-

оцінка щодо визначення власного рівня оцінювальної компетентності неадекватна (занижена або завищена). Результати навчальних досягнень учнів нестабільні.

Отже, подаємо опис рівнів сформованості оцінювальної компетентності вчителя початкових класів за кожним критерієм.

Оптимальний рівень сформованості оцінювальної компетентності вчителя початкових класів.

Учитель початкових класів розуміє призначення місії професії; має сукупність професійно-психологічних якостей особистості для здійснення педагогічної діяльності; будує сценарій свого професійного життя та намічає шляхи його реалізації; результати індивідуального професійного саморозвитку спрямовує на благо спільноти людей.

Планує місце, об'єкти і способи перевірки засвоєння навчального матеріалу; вміє обрати оптимальну форму й вид оцінювання рівнів сформованості предметних компетентностей школярів. Об'єктивно оцінює знання учнів з урахуванням стимулювального значення оцінки; передбачає кінцеві результати на кожному уроці і в цілому з навчального предмета.

Має високий рівень сформованості загальнопедагогічних і методичних предметних знань та методик оцінювання з предмета на підставі особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів; використовує провідні педагогічні технології та інновації.

На творчому рівні володіє основами психолого-педагогічної діагностики, проектування, реалізації, оцінювання та корекції освітнього процесу; орієнтує навчальний процес на формування компетентностей через оцінювання учнівської праці.

Усвідомлює значення впливу оцінки на розвиток особистості учня; передбачає постійне здійснення діагностики й аналізу власної педагогічної діяльності в об'єктивному оцінюванні учнів; схильний до емпатії, гнучкості, емоційної привабливості.

Уміє виявляти утруднення і визначати способи вдосконалення в оцінюванні; здатний самостійно коригувати відхилення в результатах діяльності; постійно прагне до самовдосконалення; ініціативний, мобільний, самостійний у прийнятті рішень.

Допустимий рівень сформованості оцінювальної компетентності вчителя початкових класів.

Педагог розуміє значущість професії, її ціннісні орієнтації; має стійку професійну мотивацію та професійно-значущі особистісні якості; здатний проектувати свій подальший професійний розвиток.

На достатньому рівні вміє визначати об'єкти та способи контролю засвоєння матеріалу й оптимальну форму і вид оцінювання рівнів сформованості предметних компетентностей учнів.

Має достатній рівень теоретичних знань і умінь в галузі базової науки та методик викладання й оціню-

вання з предмета, готовність і здатність співвіднести з ними свою практику; частково використовує сучасні педагогічні технології.

Не в повній мірі володіє основами психолого-педагогічної діагностики, проектування, реалізації, оцінювання та корекції освітнього процесу; здійснює недостатню орієнтацію навчального процесу на формування компетентностей через оцінювання учнівської праці.

Систематично здійснює діагностику й аналіз власної педагогічної діяльності щодо об'єктивного оцінювання учнів; частково схильний до емпатії, гнучкості; володіє на достатньому рівні навчанням учням упевненості в собі.

Уміє передбачити утруднення у власній діяльності та визначати шляхи їх подолання, але прагнення до самовдосконалення розвинене недостатньо; потребує узгодження щодо прийняття рішень.

Адаптивний рівень сформованості оцінювальної компетентності вчителя початкових класів.

Учитель початкових класів поверхово розуміє призначення професії; має нестійку професійну мотивацію або переважають зовнішні професійні мотиви (інтерес до заробітної платні); епізодично займається самоосвітою або імітує активність в самоосвітній діяльності; наявна зупинка у професійному зростанні.

На середньому рівні вміє визначати об'єкти та способи контролю засвоєння матеріалу; обирає неоптимальну форму і вид оцінювання.

Знає методику предмета, що викладається та методи оцінювання з предмета на середньому рівні; поверхово орієнтується у доцільності використання педагогічних технологій.

Володіє основами психолого-педагогічного оцінювання і корекції освітнього процесу на середньому рівні.

Ситуаційно аналізує власну педагогічну діяльність в оцінюванні учнів, його самооцінка щодо визначення власного рівня оцінювальної компетентності неадекватна (занижена або завищена).

Підпорядковує професійне зростання випадковим зовнішнім факторам; у нього відсутня потреба в самовдосконаленні.

Оцінювання – складний специфічний вид професійної діяльності вчителя. Підвищення рівня оцінювальної компетентності вчителя початкових класів – важливе завдання післядипломної педагогічної освіти. Визначені нами критерії, показники та рівні сформованості такої компетентності нададуть можливість проведення моніторингового дослідження із зазначеної проблеми. Отже, критеріальна система визначення рівнів сформованості оцінювальної компетентності вчителів початкових класів потребує подальшого вивчення, розроблення і вдосконалення.

ЛІТЕРАТУРА (REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Адольф В.А. Формирование профессиональной компетентности будущего учителя/ В.А. Адольф // Педагогика. – 1998. – № 1. – С. 71–75.
Adolf V.A. Formirovanie professional'noj kompetentnosti budushhego uchitelja [The formation of professional competence of future teachers] / V.A. Adolf // Pedagogika. – 1998. – № 1. – S. 71-75.
2. Введенский В.Н. Моделирование профессиональной компетентности педагога/ В.Н.Введенский//Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 51-52
Vvedenskij V.N. Modelirovanie professional'noj kompetentnosti pedagoga [Modeling professional competence of the teacher] / V.N. Vvedenskij//Pedagogika. – 2003. - № 10. – S. 51-52

3. Гезей О.М. Оцінювання сформованості дидактичної компетентності вчителя початкових класів // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. – 2010. - № 5. – С. 216-224.
Gezej O.M. Ocinjuvannja sformovanosti didaktichnoï kompetentnosti vchitelja pochatkovih klasiv [Assessment of development of the didactic competence of the teacher of initial classes]// Problemi ta perspektivi formuvannja nacional'noi humanitarno-tehnicnoï eliti. – 2010. - № 5. – S. 216-224.
4. Етимологічний словник української мови: В 7 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні; Редкол. О.С. Мельничук (головний ред.) та ін. – К.: Наук. думка, 1983 – ...
Etimologichnij slovník ukraïns'koï movi: V 7 t./ AN URSSR. Institut movoznavstva im. O.O. Potebni;
5. Конаржевський Ю.А. Педагогічний аналіз навчально-виховного процесу як фактор підвищення ефективності управління загальноосвітньою школою: дисс. д-ра пед. наук – Челябінськ, 1980. – 490 с.
Konarzhivs'kij Ju.A. Pedagogichnij analiz navchal'no-vihovnogo procesu jak faktor pidvishhennja effektivnosti upravlinnja zagal'noosvit'noju shkoloju: diss. d-ra ped. nauk – Cheljabinsk, 1980. – 490 s.
6. Маркова А.К. Психология профессионализма. - М.: Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. - 312 с
Markova A.K. Psihologija professionalizma [Psychology of professionalism]. - M.: Mezhdunarodnyj humanitarnyj fond «Znanie», 1996. - 312 s
7. Молчанов С.Г. Профессиональная компетентность в системе повышения квалификации : материалы VI Всероссийской научно-практ. конференции [“Интеграция методической (научно-методической) работы и системы повышения квалификации кадров”], (Челябинск, 16–17 февраля 2005 г.) / Челябинский институт дополнительного профессионального педагогического образования. – Челябинск: ИДППО, 2003. – С. 3–7.
Molchanov S.G. Professional'naja kompetentnost' v sisteme povyshenija kvalifikacii : materialy VI Vserossijskoj nauchno-prakt. konferencii [“Integracija metodicheskoj (nauchno-metodicheskoj) raboty i sistemy povyshenija kvalifikacii kadrov”], (Cheljabinsk,
- 16–17 fevralja 2005 g.) [Professional competence in the system of professional development : materials of VI all-Russian scientific and practical use. conference [“Integrating methodology (scientific-methodical works and system refresh training”)], (Cheljabinsk, 16-17 February 2005)]/ Cheljabinskij institut dopolnitel'nogo professional'nogo pedagogičeskogo obrazovanija. – Cheljabinsk : IDPPO, 2003. – S. 3–7.
8. Мурованая Н.Н. Компетентность педагога как важное условие успешности его профессиональной деятельности: Методическое пособие. – Севастополь: Рибэст, 2006. – 20 с.
Murovanaja N.N. Kompetentnost' pedagoga kak vazhnoe uslovie uspešnosti ego professional'noj dejatel'nosti: Metodicheskoe posobie [The competence of the teacher as an important condition for the success of his career: a methods manual]. – Sevastopol': Ribjest, 2006. – 20 s.
9. Нікулочкіна О.В. Розвиток інформаційної компетентності вчителя початкових класів у системі післядипломної освіти: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.04 / Олена Василівна Нікулочкіна; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2009. – 277 с.
Nikulochkina O.V. Rozvitok informacijnoï kompetentnosti vchitelja pochatkovih klasiv u sistemi pisljadiplomnoï osviti: dis. ... kandidata ped. nauk: 13.00.04 / Olena Vasilivna Nikulochkina; Klasich. privat. un-t. – Zaporizhzhja, 2009. – 277 s.
10. Павлютенков Є.М. Моделювання в системі освіти (у схемах і таблицях) / Є.М. Павлютенков. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 128 с. – (Б-ка журн. «Управління школою»; Вип.7(67)).
Pavljutenkov Є.M. Modeljuvannja v sistemi osviti (u shemah i tablicjah) [Modeling in education (diagrams and tables)]/ Є.M. Pavljutenkov. – H.: Vid.grupa «Osнова», 2008. – 128 s. – (B-ka zhurn. «Upravlinnja shkoloju»; Vip.7(67)).
11. Приходько В.М. Моніторинг якості освіти і виховної діяльності навчального закладу. – Запоріжжя, 2007. – 189 с.
Prihod'ko V.M. Monitoring jakosti osviti i vihovnoï dijal'nosti navchal'nogo zakladu [Monitoring the quality of education and educational activities of the educational institution]. – Zaporizhzhja, 2007. – 189 s.

Pavlova S. O. Criteria-based system for determining the levels of development of assessment of competence of primary school teachers

Abstract. The article defines the essence of the concept of “competence in the assessment of primary school teachers”; dedicated its main components, criteria, indicators and levels of development among school teachers of the first stage in the system of postgraduate pedagogical education in Ukraine.

Keywords: competence in assessment, pedagogical criteria, levels and indicators

Аннотация на русском языке

Павлова С.О. Критериальная система определения уровней сформированности компетентности в оценивании учителей начальных классов

Аннотация. В статье определена суть понятия “компетентность в оценивании учителей начальных классов”; выделены ее основные компоненты, критерии, показатели и уровни развития у педагогов школы I ступени в системе последипломного педагогического образования Украины.

Ключевые слова: компетентность в оценивании, педагогические критерии, уровни, показатели